

A tudományos-műszaki forradalom ötéves terve a mezőgazdaságban

A párt agrárpolitikájának célja a tudomány legújabb vívmányait felhasználó korszerű, belterjes, nagyhozamú mezőgazdaság megteremtése. Az 1976—1980-as ötéves terv folyamán a tudományos-műszaki forradalmat a mezőgazdaságban is véghez kell vinni. „Mindent meg kell tennünk azért — hangsúlyozza Nicolae Ceausescu elvtárs —, hogy az 1976—1980-as ötéves terv ne csupán a tudományos-műszaki forradalom ötéves terve legyen, hanem olyan ötéves terv is, amely mezőgazdaságunk gyökeres átalakítását, korszerűsítését és Romániának a legfejlettebb mezőgazdasággal rendelkező országok soraiba való emelését eredményezi.” (Beszéd az Alexandrián rendezett nagy népi gyűlésen. Előre, 1975. október 28.)

A mezőgazdaságban, a nemzetgazdaság e sajátos ágában a termelési folyamat természeti tényezőkhez kapcsolódik. „A gazdasági újratermelési folyamat, bármilyen sajátos is társadalmi jellege ezen a területen [a mezőgazdaságban], mindig egybefonódik egy természeti újratermelési folyamattal” — állapítja meg Marx *A tőke* II. kötetében. A tudományos-műszaki forradalom sajátosan bontakozik ki a mezőgazdaságban, tekintettel a termelési folyamat három specifikus — technikai-technológiai, biológiai és gazdasági — oldalára. A technikai-technológiai oldal a mezőgazdasági termelésben alkalmazott munkaeszközök (gépek és berendezések) összességét, valamint az új technológiai eljárások alkalmazását jelenti, a biológiai a természeti tényezők hatását fejezi ki, a gazdasági pedig a termelőeszközöknek a munkaerővel való egyesítését, a szocialista tulajdonforma fejlődését, a fejlett szervezési és vezetési eljárások alkalmazásának jelentőségét, a termelés gazdasági hatékonyságát hangsúlyozza.

A tudományos-műszaki forradalom a mezőgazdaságban az alkalmazott munkaeszközök mennyiségének jelentős növekedésében, technikai színvonalának állandó javulásában, tehát új gépek és berendezések, új földművelési rendszerek, új termelési technológia feltalálásában és alkalmazásában fejeződik ki. Ezt csakis a fejlődő, korszerű nemzetgazdaság valósíthatja meg; főleg a termelőeszközöket gyártó gép- és vegyipar, amely műszakilag és anyagilag látja el a mezőgazdaságot. Ez irányú eredményeinket a következő táblázat ábrázolja:

	1970	1975	1980
Traktorok (ezer db)	107,3	119,5	130
Műtrágya (ezer t)	594,3	1196,5	3030
Öntözött mezőgazdasági terület (ezer ha)	731,3	1730,0	3050

A tudományos-műszaki forradalom keretében a mezőgazdasági gépek mennyiségi növekedése mellett technológiai adottságaiknak állandó javítása is lényeges. Így például a jelenlegi ötéves terv előírja a nagyteljesítményű és több munkaműveletet végző 180 lóerős traktorok gyártását. Emellett a több mint 200 új típusú mezőgazdasági gép gyártásával a mezőgazdasági munkálatok komplex gépesítését érik majd el. A mezőgazdaság belterjes fejlesztésének alapvető tendenciája ma az iparszerű eljárások alkalmazása, főleg az állattenyésztésben. A mezőgazdasági gépipar ebből a célból a technológiai berendezések 40 új típusát állítja elő.

A műtrágyagyártás növekedésével az egy hektárra jutó mennyiség az 1970. évi 57 kg-ról és az 1975. évi 114 kg-ról 1980-ban 280-ra emelkedik. A hangsúlyt a komplex módon ható műtrágyafajták gyártására helyezik, amelyek az új, nemesített növényfajták termesztésének sajátos igényeit elégítik ki.

Országunk világviszonylatban (évi 250 000 hektár átlaggal) az elsők közt áll az öntözéssel termesztés meghonosításában. Ez elsőrendű országos kérdés, mivel a csapadék egyes tájakon elégtelen, és egyenlőtlenül oszlik meg az év folyamán. Az igényes, nemesített növényfajtáknál azonban csak elegendő vízzel lehet eredményt elérni, s így biztosítható a vegyszerek megfelelő hatása is. Az öntözés szerves része a talajvédelem országos programjának, és egyéb javító munkálatokkal, például a vízlecsapolással, ármentesítéssel, az eróziós földek feljavításával

együtt valósul meg. A mezőgazdasági munkálatok komplex gépesítésével, kemia-
zálással, az öntözés kiterjesztésével a mezőgazdasági területek termőereje 40%-kal,
azon belül a szántóterületeké pedig 60%-kal nő 1980-ban — 1970-hez viszonyítva —,
ami a föld termőképességének megkétszereződésével azonos.

A jelenkori tudomány jelentős vívmánya a biológiai forradalom: új növény-
fajták és nemesített állatfajok kikísérletezése és a termelésbe iktatása. A nemesít-
ett növényfajták és állatfajok terméshozama a hagyományos fajtákhoz képest sok-
kal nagyobb, jobban ellenállnak a betegségeknek, és az ökológiai feltételeket ma-
gasabb fokon hasznosítják. Így például az új búzafajták 5-6 tonnát, a hibridku-
korica-fajták pedig 7-8 tonnát (öntözés esetén 15-16 tonnát) teremnek hektáron-
ként, s mint az egész parasztság első kongresszusának záróbeszédében Nicolae
Ceausescu elvtárs is említette, néhány egység elérte a 20 tonnás kukoricatermést
és a 8-9 tonnás búzahozamot.

Mezőgazdasági vonatkozásban az állami és szövetkezeti tulajdon megfelelő
gazdasági keretet nyújt a termelőerők fejlesztésének, ami a mezőgazdasági munka
termelőerejének a megnövekedésével és a munkaerőigény csökkenésével jár együtt.
A gabonatermelés emelkedését és a mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának
alakulását a következő szám adatok szemléltetik:

Gabonatermés (millió tonnában)

1937—1938	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
8	10,8	12,7	15	21

Az 1971—1975-ös ötéves terv folyamán a gabonatermés a háború előttinek
majdnem kétszeresére emelkedett, a jelenlegi ötéves tervben pedig 21 millió ton-
nára növekszik. Pártunk gazdaságpolitikájának reális jellegét bizonyítja az, hogy
1976-ben az előző évhez viszonyítva a mezőgazdasági termelés 17,2%-kal fokozó-
dott, és 19 794 000 tonna gabonával az ország történelmében a legmagasabb hozá-
mot érte el.

A mezőgazdasági munkaerő aránya az aktív lakossághoz viszonyítva (%-ban)

1938	1950	1960	1970	1975	1980	1990
78	74,1	65,4	49,1	42	27-28	10-15

A mezőgazdasági munka termelékenységének növekedését igazolja az, hogy
jelenleg az ország munkaképes lakosságának 40%-a több mint kétszer annyi me-
zőgazdasági terméket állít elő, mint 1938-ban az aktív lakosság 78%-a. Egy dol-
gozó viszont még mindig csak 3-4 ember élelmiszerszükségletét termeli meg (a fej-
lett államokban 20-25 lakosét), és csupán 1990-ben érjük el azt, hogy egy mező-
gazdasági munkás 15 lakos kenyérét biztosítsa. A mezőgazdasági munka termelé-
kenysége tehát még mindig jelentősen lemarad mind a gazdaságilag fejlett álla-
mokéhoz, mind pedig az ipar termelékenységéhez viszonyítva. A szintkülönbséget
a következő táblázat szemlélteti:

A munkatermelékenység alakulása (1950 = 100)

	1955	1960	1965	1970	1975
Ipar	178,4	258,3	381,4	574,4	684
Mezőgazdaság	157,2	171,2	195,3	212,7	330
Az ipar és a mezőgazdaság termelékenységének különbsége	3,44	4,57	5,91	8,16	6,25

Mint a táblázatból kitűnik, 1950—1970 között a termelékenység gyorsabb ütem-
ben növekedett az iparban, mint a mezőgazdaságban; a szintkülönbség 1970-ben
nyolcszorosára emelkedett. A sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megterem-
tésének időszakában teljesített ötéves terv folyamán a mezőgazdaság belterjes
fejlesztésének felgyorsulása következtében a mezőgazdasági munka termelékeny-
sége is gyorsabb ütemben növekedett, így a szintkülönbség 1975-ben hatszorosára
csökkent, s az 1976—1980-as tervidőszakban ez a folyamat a mezőgazdaság javára
tovább javul. Mindebből az következik, hogy a szocialista iparosítás a mezőgazda-
ság gyors ütemű fejlődését hozta magával, és a gazdasági fejlődés jelenlegi sza-
kaszában a mezőgazdasági munka termelőereje gyorsabban növekszik. E folyamat
feltétele az ország gazdasági erejének olyan mérvű növelése, amely megfelelő be-
ruházások révén lényegesen meggyorsítja a mezőgazdaság belterjes fejlesztését. A

mezőgazdaság belterjes fejlesztésével a föld mint természeti anyag a műszaki haladás feltételei között végzett pótlólagos beruházások révén egyre hatékonyabb termelőeszközzé válik. A szocializmus először valósítja meg a történelemben a szocialista termelési viszonyok létrehozásával azt, hogy az ország földjét nemzeti vagyonnak nyilvánítsák, és a dolgozók szükségletei kielégítésének szolgálatába állítsák. Ezzel megszűnik a föld árújellege, és a korábban földvásárlást szolgáló anyagiakat a mezőgazdaság fejlesztésére fordítják. Az országos gazdasági-társadalmi fejlesztési alaplól évről évre mind nagyobb részt ruháznak be a mezőgazdaságban.

A mezőgazdasági beruházások alakulása (millió lejben)

1950	1951—1970	1971—1980
538	106 877	216 400

Az 1971—1980-as időszakban eszközölt mezőgazdasági beruházások összege tehát az előző húszéves időszakénak kétszerese. Ehhez hozzá kell adni azoknak az iparágaknak a beruházásait is, amelyek a mezőgazdaság számára termelnek gépeket, berendezéseket, műtrágyát stb.

A belterjes mezőgazdaság közzgazdaságilag a magasabb gazdasági hatékonyságban fejeződik ki, abban, hogy az egyre magasabb hektárhozamok révén a termékegységre eső ráfordítás csökken, és a beruházás aránylag rövid idő alatt térül meg. A földművelés belterjes fejlesztésére szánt beruházások nem hozták meg mindig a kellő termelészövekedést, és az anyagi kiadások sok esetben elérték a 40-50%-ot is. Ez ellentétes a mezőgazdasági termelés gépesítésének, kemizálásának azzal a követelményével, hogy a hektárhozamok növelése és a ráfordítások állandó csökkentése révén növeljék a befektetések gazdasági hatékonyságát. A hatékonyság növelése szükségesszerűvé teszi a beruházások indokolását; olyan termés forgókat kell alkalmazni, amelyek megfelelnek az adott természeti feltételeknek, olyan mezőgazdasági övezeteket kell kialakítani, amelyek keretében lehetővé válik a legnagyobb terméshozamokat biztosító termékekre való szakosodás. A hatékonyság fokozásának egyik kifejezője az állattenyésztés részarányának a növelése: 40%-ra 1980-ban és 60%-ra 1990-ben; ennek révén a természeti és gazdasági feltételek magasabb szinten értékesíthetők. Az állattenyésztés ilyen nagyarányú növelésének és főleg olcsóbbá tételének legfontosabb útja az ipari eljárások alkalmazása; ez lehetővé teszi a tömegtermelést, jobb súlygyarapodást biztosít az állathizlalásban; a munkálatok magasfokú gépesítése és automatizálása következtében növeli a munka termelékenységét. Ennek előnyét igazolja a Tordaszentmihályon létesített és jövedelmezően működő borjúhizlalda; ebben az ipari technológiájú szövetkezeti közti egységben a napi súlynövekedés 1973—1975 között elérte a 0,900 kg-ot, szemben az ugyanott hagyományos technológiájú eljárással dolgozó egységgel, ahol a napi állatsúlynövekedés az említett időszakban csupán 0,350-0,500 kg volt. A tudományos-műszaki forradalom „a földművelést, melyet a társadalom legfejletlenebb része csupán tapasztalati és gépiesen apáról fiúra szálló eljárással végez (a gazdaságilag primitív társadalmakban) átalakítja az agronómiai tudományok tudatos felhasználásával” (K. Marx: *A tőke* III. 1961. 601.). A komplex gépsorok alkalmazása a növénytermesztésben, az új, nemesített növényfajták és állatfajok kikísérletezése és tömeges meghonosítása, a műtrágya és a növényvédő szerek alkalmazása jelentősen helyettesíti a hagyományos emberi tevékenységet a mezőgazdaságban is. Egyre nagyobb szükséglet merül fel a jól képzett és főleg a fiatalok köréből toborzott munkaerő iránt. A tudomány és technika legújabb vívmányait főleg a fiatalok tudja elsajátítani; ilyen értelemben a tudományos-műszaki forradalom meggyorsítja a nemzedékváltást is. De nemcsak a munka módját alakítja át, hanem az életmódot is; a mezőgazdasági dolgozók műveltebbé válnak, igényeik növekszenek, háttal fordítanak a paraszti életmódnak. A mezőgazdasági dolgozó úgy akar élni, mint a többi állampolgár. Általános a fiatalok iskoláztatása, a tudományos, kulturális és politikai információk bővülő megszerzése, a háztartási munka fokozott gépesítése, a kellemes, modern berendezésű új házak építése.

A javuló munka- és életfeltételek ellenére az ifjúság egy része idegenkedik a falutól, a mezőgazdaságtól. Az anyagi érdekeltség javítása és a munkafegyelem erősítése a mezőgazdasági termelőszövetkezeti egységekben éppen annyira jelentős, mint az új technika bevezetése, mert a mezőgazdasági termelés állandó növekedése végeredményben az emberen fordul meg, az ő keze nyomán a földnek teremnie kell. „A mezőgazdaság olyan magasrendű szakmává válik, amely különleges ismereteket igényel — és mindazoknak, akik ezen a területen dolgoznak, lehetővé kell tennünk, hogy megszerezzék a szükséges szakmai ismereteket” — hangoztatta

Nicolae Ceaușescu elvtárs a szocialista mezőgazdasági egységek vezetőtanácsai, az egész parasztság első kongresszusán tartott expozéjában (*Előre*, 1917. április 20.).

Az ifjúságnak a mezőgazdaságban maradása elsősorban azoknak az objektív adottságoknak a megváltozását feltételezi, amelyeknek végeredményben a város és falu közötti lényeges különbségek felszámolásában kell megnyilvánulniuk: a községek urbanizálásában, a mezőgazdaság fokozottabb iparosításában, mezőgazdasági termékeket feldolgozó ipari egységek létesítésében, a mezőgazdasági dolgozóknak az ipari munkásokéval azonos szintű jövedelem biztosításában. Ez a folyamat megfelel a tudományos-műszaki forradalom követelményeinek abban az értelemben is, hogy a mezőgazdasági termelés az ipari és egyéb, nem mezőgazdasági termékkel szervesen egybekapcsolódik.

A mezőgazdaság integrálása a nemzetgazdaság egységes rendszerébe átalakítja a különböző területek termelőerőit, területi átrendezést hoz magával. E folyamat részeként már a közeljövőben az ország számos községét városi szintre emelik. Az ipari-agrár vagy agrár-ipari új városok létrehozása a falu fokozatos felszámolásával és helyébe az egész országra kiterjedő városi, civilizált munka- és életmód meghonosításával jár együtt.

MARKÓ BÉLA

FELVÉTELEK EGY VÍZESÉSRŐL

1.

Fehér mankóját önmagát
tapogatózva előre nyújtja a víz
mielőtt leveti magát a mélybe.

2.

A megfagyott vízesés
gyertyája
fehéren bevilágítja
a csupasz fatörzseket
felgyűl az erdő
elharapózik az ágakon
a zúzmará.

3.

A megfagyott vízesés
hófehér fatörzs
fennakadva
a sziklák között
elfűrészeli
hazavisszük
befűtünk vele.

4.

Ó mikor nővünk meg
mikor leszünk nagyok?
naponta kiszaladunk
a nyugodtan várakozó
vízeséshez
szorosan melléje állunk
s gondosan megjelöljük rajta
hogy mennyit nőttünk az éjszaka
nem gondolunk az olvadásra
amikor tovacsobognak
a megszámlált jelek.

5.

Csak térdelsz
a hatalmas
jégcsap előtt
mintha inni akarnál
állókép
tavaszig.